

د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې
د مخارنې او ارزونې خپلواکه گډه کمیټه

د کابل بانک

قضیې په اړه وروستۍ معلومات

Ketabton.com

وری ۱۳۹۷

کابل-افغانستان

/MEC_Afghanistan

www.mec.af

/mec.afghanistan

د ملي یووالي حکومت د رامنځته کیدو راهیسې د کابل بانک قضیې پرمختګ

په ۲۰۱۰ کال کې د درغلی او اختلاس له امله د هیواد د تر ټولو لوی بانک ښکېدل د افغانستان مالي ثبات له ګواښ سره مخ کړ. د دې لپاره چې په یاد بانک کې د پیریدونکو شتمنۍ او سپارل شوې پیسې خوندي شي او د هیواد په نوي تاسیس شوي مالي سکتور کې له نورو لویو کړکېچونو څخه مخنیوی وشي، د افغانستان دولت اړ شو چې لاس په کار شي او د مرکزي بانک له زېرمو څخه ۸۲۵ میلیونه امریکایي ډالر یاد بانک ته ورکړي. په پایله کې د نړیوالو فشارونو له امله، په ځانګړې توګه د پیسو د نړیوال وجهي صندوق (IMF) د فشار له کبله، د اداري فساد په وړاندې د مبارزې د څارنې او ارزونې خپلواکې ګډې کمیټې (MEC) ته د افغانستان حکومت له خوا ماموریت وسپارل شو چې د کابل بانک کړکېچ په هکله یوه عامه پلټنه ترسره کړي. د یادې پلټنې کار باید د کابل بانک د فعالیت له پیل څخه د یاد بانک د کړنو له ارزونې پیل او وروسته بیا د بانک د ونډه والو فعالیتونه، د څارنیزو او پلټونکو ادارو ونډه او همدارنګه د یادې قضیې اړوند جرمونو ته د رسیدنې په برخه کې د دولت او عدلي او قضایي سیستم د کړنو او اجراءاتو د اغیزمنتیا په ارزولو بشپړه شوې وای. له دې امله، د څارنې او ارزونې کمیټې پرته له ځنډ څخه په دې برخه کې یوه پراخه عامه پلټنه ترسره کړه او د پلټنې د موندنو راپور یې د ۱۳۹۱ کال د چنګاښ په میاشت کې خپور کړ.

د کابل بانک د کړکېچ په هکله د څارنې او ارزونې کمیټې د عامه پلټنې راپور (<http://www.mec.af/files/knpir-final.pdf>)، لومړنی عامه سند و چې د کابل بانک د پخوانیو ونډه والو له پیچلو پلانونو او دسیسو، د دوی له سیاسي اړیکو، او په درغلی کې د بانک د مفتشینو او همدارنګه د بانک د څارنیزو او تنظیم کونکو مسوولینو او چارواکو له ونډې پرته پورته کړه.

د هغو کسانو په کړۍ کې چې د هیواد د تر ټولو لوی مالي بنسټ په سیستماتیکه ګلا کې ښکېل وو، ملي سوداګر، نړیوال کارپوهان چې په پیچلې بڼه یې د اسنادو په جعل او د حقایقو په پټولو کې مرسته کړې وه، سیاستوال، زورواکان او د پخواني ولسمشر او د نوموړي د مرستیال د کورنیو غړي هم شامل وو.

د ملي یووالي حکومت د لوړې د مراسمو څخه لنډه موده پس، د څارنې او ارزونې کمیټې د ۱۳۹۳ کال د تلې په لسمه نیټه د کابل بانک د پلټنې په تړاو یو تعقیبي راپور خپور کړ، ترڅو د ملي یووالي حکومت دواړو مشرانو ته هغه ژمنې ور په یاد کړي چې د ټاکنیزو کمپاینونو په مهال یې د کابل بانک د قضیې د هواری لپاره کړې وې. (http://www.mec.af/files/۲۰۱۴_۱۰_۰۲_Kabul_Bank_Follow-Up_Report.pdf).

په دې تعقیبي راپور کې د څارنې او ارزونې کمیټې د حامد کرزي د ولسمشرۍ په مهال د ابتدایه محکمې د هغه حکم په اړه انتقادي تحلیل وړاندې کړی چې پرته له دې نه چې مجرمینو ته پوره جزا ورکړي صادر شوی و.

^۱ د مالیې د وزارت رسمي لیک، د ۱۳۹۱ غبرګولي دویمه نیټه

پخواني حکومت هم د غلا شويو شتمنيو د بيا ترلاسه کولو او د نوي کابل بانک د قضیې د حل په موخه، چې د یاد کړکيچ وروسته د وخت د دولتونو تر کنترول لاندې راغی، کوم جدي گام وانخيست.

د څارنې او ارزونې کمیته د کابل بانک قضیه له نږدې څاري او په دې راپور کې د ملي یووالي حکومت له رامنځته کیدو وروسته د یادې قضیې په هکله د وروستیو پرمختگونو په تړاو معلومات وړاندې کيږي.

نوي حکومت د یاد کړکيچ په غندلو او په دې برخه کې د پلټنې په پیلولو کې ډېر چټک عمل وکړ. ولسمشر غني د خپلې دورې په دویمه کاري ورځ د ۱۳۹۳ کال د دریمه گڼه فرمان په ترڅ کې د یادې قضیې د بیا پرانیستلو امر وکړ. د دې فرمان په بنسټ لویې څارنوالۍ ته د ښکیلو کسانو د نیولو او د اتهام لیک د ترتیبولو هدايت ورکړل شو او نورو ادارو او بنسټونو ته یې د متهمینو د شتمنیو د تشخیص او کنګل کولو له لارې د غلا شويو عامه شتمنیو په ستنولو کې د بشپړ ملاتړ او همکارۍ امر وکړ. د بهرنیو چارو وزارت ته هم هدايت ورکړل شو چې د دیپلوماتیکو لارو چارو له لارې له افغانستان څخه بهر د یادو شتمنیو په بیرته ترلاسه کولو کې مرسته وکړي او د مالیې وزارت ته دنده ورکړل شوه چې په لسو ورځو کې د نوي کابل بانک د خصوصي کولو پلان طرحه کړي.

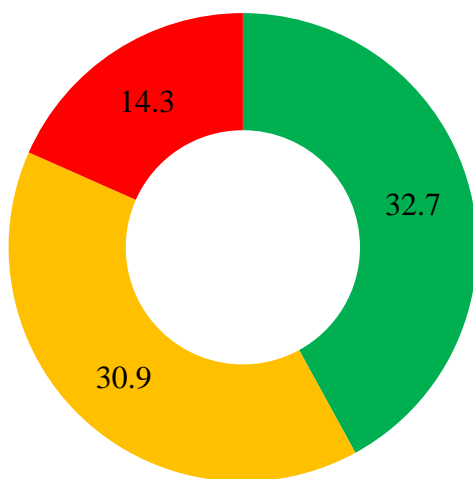
خو د ولسمشر د درېمه گڼه فرمان له صدور څخه درې کاله وروسته په دې برخه کې کوم پرمختګونه شوي دي؟ د ملي یووالي حکومت وایي چې د تعقیب لړۍ بریالۍ وه، «مور د کابل بانک قضیې دوه اصلي مجرمین بنديان کړل او... ۲۵۰ میلیونه ډالر مو بیرته ترلاسه کړل.» (ولسمشر غني د ۱۳۹۵ کال د غوايي د میاشتې په ۲۶مه). خو په اصل کې د لومړنیو هڅو له پیل وروسته په دې برخه کې ډېر لږ پرمختګ شوی دی. د څارنې او ارزونې کمیټې د بیرته ترلاسه شويو پیسو د رسمي سندونو د ارزونې په بنسټ، د ۱۳۹۳ کال د تلې له میاشتې وروسته، یوازې ۳۲.۷ میلیونه ډالر شخصي پورونه په نغدي ډول ترلاسه شوي او همدارنګه له نورو پوږو سره د ۳۰.۹ میلیونه ډالرو د بیرته ورکولو هوکړه لیکونه لاسلیک شوي دي. د څارنې او ارزونې کمیټه د ولسمشر د فرمان د دريو اصلي برخو په تړاو خپل معلومات په لاندې ډول وړاندې کوي.

د شتمنیو ستنول

د شتمنیو د ستنولو بهیر د تسریع او ګړندي کولو او د سترې محکمې د حکم پلي کولو په موخه، د تاسیس څخه لږه موده وروسته، د ملي یووالی حکومت، د لویې څارنوالۍ، مرکزي بانک او د کابل بانک د تصفیې مدیریت په غږیتوب د کابل بانک د قضیې د څیړلو کمیسیون تاسیس کړ.

"تشویقي کړنلاره" چې د کابل بانک د قضیې د څیړلو کمیسیون له خوا د پوږونو د ترلاسه کولو د لړۍ د تسریع او چټکتیا په موخه د ۲۰۱۵ کال په فبروري میاشت کې تدوین او د کابینې لخوا منظور شوه، د پام وړ اغیزمنتیا نه درلوده. لاندینی چارټ د ملي یووالي حکومت د رامنځته کیدو راهیسې د کابل بانک د غلا شويو شتمنیو د بیا ستنولو وضعیت ښيي.

د ملي یووالي حکومت د رامنځته کېدو څخه وروسته تر لاسه شوې پیسې په میلیون ډالر

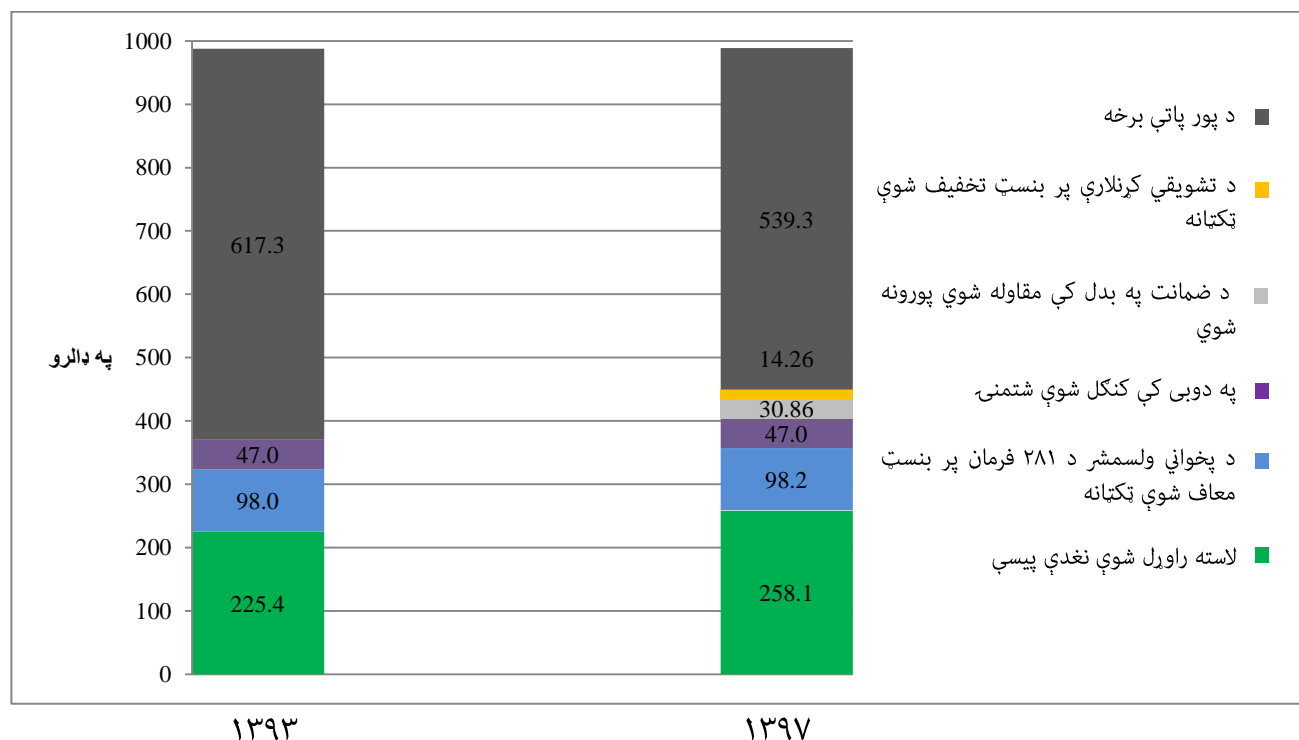

تخفیف شوې ټکټانه ۱۴.۳٪ د ضمانت په بدل کې مقاوله شوي پورونه ۳۰.۹٪ ترلاسه شوې نغدي پیسې ۳۲.۷٪

څرنګه چې پاسني چارټ کې لیدل کیږي، د ۱۳۹۳ کال راهیسې یواځې ۶۳.۶ میلیونه ډالر بیا ستنول شوي دي. له دې جملې، ۳۲.۷ میلیونه ډالر په نقدي ډول او پاتې ۳۰.۹ میلیونه ډالره یې د پورورو سره د بیا ستنولو د تړونونو په ترڅ کې مقاوله شوي دي. له بله پلوه، ۱۴.۳ میلیونه ډالره د تشویقي کرنلارې په بنسټ په معاف شوې ټکټانه کې شاملیږي.^۲

څرنګه چې په لاندني چارټ کې لیدل کیږي، د ۱۳۹۷ کال د وري میاشتې او د ۱۳۹۳ کال د تلې د میاشتو ترمنځ د شتمنیو د ستنولو وضعیت پرتله بڼې چې د اختلاس شویو پیسو د پام وړ برخه، یعنې ۵۳۹ میلیونه ډالره لا تر اوسه نه دي ترلاسه شوي.

^۲ تشویقي کرنلارې په بنسټ، د هر پوروري پاتې پورونه په ټکټانه کې د ۳.۵ سلنې تخفیف سره محاسبه کیږي، که چېرې پوروری خپل ۲۰ سلنه پور په نغدي توګه ادا کړي، د پاتې ۸۰ سلنې پور د ورکړې لپاره تضمین وړاندې کړي او د کابل بانک د تصفیې مدیریت سره د بیا ستنولو تړون لاسلیک کړي. که چېرې پوروری وغواړي چې خپل ټول پور په نغدي توګه یو ځل ورکړي، د ټکټانې کچه ۰.۵ ته ښکته کیږي.

د تشويقي کړنلارې اصلي موخه دا وه چې د ټکټانې د نرخ په کمولو سره د کابل بانک پورويي وهڅول شي چې خپل هغه (نا قانونه) پورونه چې له کابل بانک څخه یې اخیستي دي په وخت سره ادا کړي. په دې برخه کې یواځې ۳۱ تنو پورويو د کابل بانک د تصفیې مدیریت سره په اقساطو کې د پورونو د ورکړې تړونونه لاسلیک کړل، په داسې حال کې چې د نوموړي بانک ډیری سترو پورويو او پخوانیو ونډه والو د یادې تشويقي کړنلارې څخه هیڅ ډول گټه وانخیسته. د ۱۳۹۷ کال د وري میاشتې راهیسې، هغه ۳۱ تنه پورويو چې د کابل بانک د تصفیې مدیریت سره یې په اقساطو کې د پورونو د ورکړې تړونونه لاسلیک کړي وو، ډیری یې د ټاکلي مهال ویش سره سم خپل پورونه نه ادا کوي. په دې برخه کې د کابل بانک د تصفیې مدیریت له خوا تر اوسه پورې کوم کوټلی گام نه دی اوچت شوی.

تشويقي کړنلارې د کابل بانک اجرائیه رییس او پخواني ونډه وال ته لاره هواره کړه چې له بنده خوشي شي، خپل کاروبار له سره پیل کړي او آن له حکومت سره یو ودانیز(ساختماني) تړون هم لاسلیک کړي. د یادې ودانیزې پروژې د پرانیستې مراسم چې "هوشمند ښارگوټی" نومول شوي وه، د هیواد یو شمیر ټلويزیوني چینلونو له خوا خپاره شول؛ د یادو مراسمو په مهال د کابل بانک قضیې اصلي عامل ته اصلاحاتو او ښې حکومتوالۍ په برخه کې د ولسمشر د ځانگړي استازي له خوا تود هرکلی وویل شو او د ولسمشر د هغه وخت حقوقي سلاکار له حکومت سره دغه تړون وستایلو. په دې برخه کې دا یوه ستره ناکامي وه. که څه هم چې د هوشمند ښارگوټي پروژې تړون د ولسمشر له خوا وروسته لغوه شو او د کابل بانک پخوانی اجرائیه رییس او ونډه وال بیرته زنداني شو، خو دې کار د ملي یووالي حکومت شهرت او اعتبار ته سخت زیان ورساوه.

جزيای اجراءت

لکه څرنګه چې مخکې یادونه وشوه، په دې برخه کې د ولسمشر د فرمان دویمه برخه د یادې قضیې د اصلي عاملینو پر محاکمه کولو ټینګار کوي. په دې برخه کې لومړنۍ بریاوې له نا هیلی سره مل وې. د ۱۳۹۳ کال د لړم په میاشت کې د کابل ولایت استیناف محکمې د کابل بانک قضیې په باب خپل حکم صادر کړ او د یادې قضیې دوه اصلي متهمین، دواړه ونډه وال او د بانک مدیران یې د اختلاس په تور په ۱۰ کلونو بند او د پیسو مینځلو په تور په ۵ کلونو اضافي بند محکوم کړل.^۳ په ورته وخت کې، د کابل بانک او د افغانستان بانک ۹ پخواني کارکوونکي د سپکو جرمو په ورکړې او تر یو کال بند، محکوم شول. همدارنګه محکمې حکم وکړ چې د هغو ۱۲ کسانو او ۸ شرکتونو شتمنۍ، چې د کابل بانک د شتمنیو په اختلاس کې یې فعاله ونډه درلوده، دې تر هغه مهاله چې خپل پورونه یې نه دي ادا کړي، کنګل او ضبط شي. سر بیره پر دې، محکمې د کابل بانک د مدیره پلاوي او سلاکارانو د هغې ۱۵ کسيزه ډلې د پلټنې حکم وکړ چې د استیناف محکمې په ناسته کې حاضر نه وو. د استیناف محکمې حکم د سترې محکمې له خوا وروسته له ځینو تعدیلاتو، د ۱۳۹۳ کال د لیندۍ په میاشت کې تایید شو.

د څارنې او ارزونې کمیټې د محکمې د حکم، د حکم د پلي کیدو او همدارنګه په یادې قضیه کې د ښکیلو کسانو د احتمالي بښنې په تړاو ځینې اندیښنې درلودې. د بیلګې په توګه، هغه دولس کسان چې د محکمې په اند د کابل بانک د شتمنیو په اختلاس کې یې فعاله ونډه درلوده، د اختلاس او پیسو مینځلو په تور په جزا محکوم نشول. سر بیره پر دې، په یادو دولسو کسانو کې د پخواني ولسمشر او د ولسمشر د مرستیال ورونه شامل وو چې دواړه د کابل بانک ونډه وال وو او د خپل شخصي کاروبار او تجارت په مخ بیولو لپاره یې د یاد بانک څخه شخصي پورونه اخیستي وو. د دې تر څنګ، یاد حکم په مشخصه او څرګنده توګه د ګرمو کسانو د شتمنیو په مصادره او ضبط حکم نه و کړی. پر ځای یې، یواځې د شتمنیو په تشخیص او کنګل کولو بسنه کړې وه. دا کار په ځانګړې توګه نورو بنسټونو او ادارو ته په دې برخه کې د نړیوالو همکاريو په غوښتنه کې ستونزې راولاړوي. هیڅ اداره او بنسټ د خپلو مسوولیتونو او د هغو کوټلو ګامونو په هکله چې د حکم د پلي کولو په موخه یې باید واخلي، خبر نه و. د کورنیو چارو وزارت د انټرپول پولیسو ادارې، د تورنو کسانو د نیولو او پلټنو په تړاو تر اوسه پورې د نړیوالو مرستو غوښتنه نه ده کړې.

د کابل بانک د تصفیې مدیریت، د افغانستان په استازیتوب په دې ښار کې په هغې محکمې کې چې د کابل بانک د اجرایوي رییس او ونډه وال د شتمنیو د ګنګولو او پلورلو په موخه په لاره اچول شوې وه، ګډون وکړ. که څه هم چې وروسته له دوو کلونو دا په ډاګه شوه چې د متحده عرب اماراتو او افغانستان ترمنځ د ۲۰۰۹ میلادي کال د همکارۍ د دوه اړخیز هوکړه لیک په بنسټ په دې برخه کې د افغانستان له لوري مسووله اداره، د عدلیې وزارت دی. په پایله کې، افغانستان په دې کې د شتمنیو د ستونزو په تړاو قضیه وپایلله.

^۳ بشپړه جزا لس کاله ده ځکه چې د افغانستان د قانون په بنسټ تر ټولو شدید جزا ورکول کېږي.

سر بيره پر دې، د کابل بانک پوروي او هغه کسان "چې د کابل بانک د شتمنيو په اختلاس کې يې فعاله ونډه درلوده" ورو ورو هڅه کوي چې د محکمې په حکم سترگې پټې کړي او له دې نه چې د کابل بانک څخه پوروي دي انکار وکړي او يا هم هڅه کوي چې د خپلو پورونو د مقدار په اړه له سره مذاکره وکړي. په يوه مورد کې، سترې محکمې (د نامالومو دلایلو پر بنسټ) د يوه پوروي د قضیې د بيا پرانيستلو اجازه ورکړه چې ځان يې د هغه شرکت ونډه وال نه باله چې د کابل بانک څخه ۲۱ ميليونه ډالر پوروي و، او داسې يې انگيرله چې د ياد پور د بيا ورکړې مسوول نه دی. ياده قضیه د کابل بانک د ځانگړې محکمې له خوا په مخ يورول شوه او محکمې هم د پوروي په گټه فيصله وکړه.

دې کار د کابل بانک نور ونډه وال او پوروي وهڅول چې د خپلو پورونو څخه انکار وکړي او د پورونو محاسبه شوی مقدار تر پوښتنې لاندې راولي.

د نوي کابل بانک خصوصي کول

د نوي کابل بانک خصوصي کولو لړۍ چې د ولسمشر د فرمان دريم رکن گنل کيږي، ډيره ورو او ټکنۍ روانه ده او تر اوسه پورې څو ځلې له سره پيل شوې ده. د کابل بانک قضیې د هواری په موخه د ماليې وزارت تر اوسه څو طرحې لکه د کابل بانک انحلال، د دوه دولتي بانکونو (پښتني بانک يا د افغان ملي بانک) سره د هغه يوځای کول، او يا هم د کابل بانک خصوصي کول، وړاندې کړې دي. خو له يادو طرحو څخه يوه يې هم عملي او د پلي کيدو وړ ثابتې نه شوې او بانک د څو کلونو راهيسي په تاوان کې روان دی.

خصوصي سکتور باندې د نوي کابل بانک د خرڅلاو په موخه د دريو ناکامه هڅو وروسته، حکومت پريکړه وکړه چې په ياد بانک کې د ۱۰۶ ميليونه ډالرو په بيا پانگونې سره ياد بانک د اوس لپاره د يوه دولتي شرکت په توگه وساتي.

نړيوال بانک د افغانستان د بانکدارۍ د سکتور د ارزونې وروسته، "د دولتي بانکونو د عصري کولو تگلاره" تدوين او د تصويب لپاره يې د اقتصاد عالي شورا ته واستوله. ياده تگلاره د افغانستان ملي بانک سره د نوي کابل بانک د يوځای کولو سپارښتنه کوي. نوموړې تگلاره د اقتصاد عالي شورا له خوا تصويب شوې ده او د ماليې وزارت په دې برخه کې يو ټيم گمارلی دی ترڅو د نړيوال بانک په مرستې سره د يادې تگلارې د پلي کيدو لپاره يو عملياتي پلان جوړ کړي.

په ټوله کې د کابل بانک کړکيچ د افغانستان په معاصر تاريخ کې له شرمه ډکه پيښه گنل کيږي. د ملي ادارو او بسنتونو ترمنځ نه همغږي او د ښکيلو ادارو په کړنو کې د روڼوالی نه شتون، د دې لامل شوی چې د شتمنيو د بيا ترلاسه کولو لړۍ ټکنۍ شي. د هغو تورونو کسانو عدلي او قضايي پلټنه چې بهرنيو هيوادونو ته تښتيدلي دي او

^۴ د سترې محکمې فيصله، د ۱۳۹۳ کال ليندۍ مياشت

په دې برخه کې د نړیوالې مرستې غوښتنه تر اوسه د ځینو نا معلومو لاملونو له امله ترسره شوې نه ده. د څارنې او ارزونې کمیټه د نوموړي بانک د شتمنیو د بیا ترلاسه کولو لړۍ او همدارنګه د نوي کابل بانک د خرڅلاو بهیر له نږدې څاري او په دې برخه کې له ټولو اړوندو او بنکیلو لورو د پوره روڼتیا او شفافیت تمه لري.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**